

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL IEVOS KAČINSKAITĖS-URBONIENĖS SOCIALINIO TINKLO PASKYROJE
SKLEIDŽIAMOS NEPAŽYMĖTOS POLITINĖS REKLAMOS**

2020 m. liepos 28 d. Nr. 3-59 (1.2)

Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. gegužės 6 ir 7 dienomis Reklamos gaudyklėje gavo pranešimus su nuoroda į socialiniame tinkle *Facebook* Ievos Kačinskaitės-Urbonienės paskyroje gegužės 5 d.¹ publikuotą atlygintinai skleistą įrašą, kuris nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama. 2020 m. gegužės 23 d. gautas pranešimas (reg. Nr. 1-1056 (7.9) dėl 2020 m. gegužės 23 d.² publikuoto atlygintinai skleisto įrašo. Pranešimų autorių nuomone, šie įrašai laikytini paslėpta politine reklama.

2. 2020 m. birželio 3 d. VRK posėdžio metu nuspręsta pranešimą (reg. Nr. 1-1056 (7.9) perduoti tirti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės (toliau – PPPKFK) skyriui.

3. 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2020 m. balandžio 10 d. Ieva Kačinskaitė-Urbonienė savarankiška politinės kampanijos dalyve Naujamiesčio–Naujininkų rinkimų apygardoje Nr. 2 registruota 2020 m. liepos 9 d. VRK komisijos nario sprendimu Nr. PK1-2020LRS-S210.

4. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

5. Pagal Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punktą, *politine reklama nelaikoma politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.*

¹ <https://www.facebook.com/ieva.kacinskaite.urboniene/posts/2968752886493775>

² <https://www.facebook.com/ieva.kacinskaite.urboniene/photos/a.185806171455141/3013370908698639/>

6. Įstatymo 15 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad *politinė reklama turi būti pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos* (1 dalis). *Politinė reklama, nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politine reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė* (2 dalis).

7. VRK 2018 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. Sp-75 patvirtintos Rekomendacijos dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu (toliau – Rekomendacijos), kuriose pateikiama VRK nuomonė, kas laikoma politine reklama.

7.1. Rekomendacijų 4.1 papunktyje numatyta, kad *rinkimų agitacijos laikotarpiu politinė reklama laikoma Rekomendacijų 3 punkte minimi viešai skelbiami informaciniai pranešimai, komentarai, kita informacija, jeigu už juos atsilyginama ar numatoma atsilyginti*.

7.2. Pagal 4.9 papunktį, politinė reklama laikomi *pernelyg dažnai skelbiami sveikinimai valstybės švenčių, atmintinų dienų ar kitomis progomis, nepaisant to, kad atitinkami pareigūnas, kandidatas (politinė partija) minėtomis progomis sveikindavo ir anksčiau, ir (arba) sveikinime pateikiamas partijos logotipas ar kandidato nuotrauka, ir (arba) rinkimų šūkis, ir (arba) sveikinimą pasirašo kaip kandidatas, politinės kampanijos dalyvis ir pan.*

7.3. 5 punkte numatyta, kad *įprastinio pobūdžio informacija nebūtų laikoma politine reklama, rekomenduojama nenaudoti rinkimų šūkių, rinkimų numerių, specialiai ir pabrėžtinai neišryškinti kandidato pavardės, nedėti jo nuotraukos į pirmą periodinio spaudos leidinio puslapį, grafiškai apipavidalinant vengti didelio formato kandidato atvaizdų, naudoti dalykinį, o ne agitacinį stilių, nedėti informacijos apie politiko asmenines ir kitas su jo veikla nesusijusias savybes, jo šeiminių gyvenimą, pomėgius, laisvalaikį.*

8. Peržiūrėjus minimus įrašus, nustatyta, kad:

8.1. 2020 m. gegužės 5 d. publikuotame įrašė su antrašte „Kaip išplėsti vienkartinį išmokų gavėjų ratą ir paspartinti procesą?“ informuojama: „(...)Paskirti po 200€ tik senjorams - tai tikslinga rinkimų kampanijos dalis, tačiau tai ne pagalba labiausiai nukentėjusiems, ne vartojimo, ekonomikos skatinimas. Reikia būtinai praplėsti gavėjų ratą. Kelti pensijas reikėjo ir reikia, bet tai daryti sistemingai ir nuolatos, kol pasieksime bent 55-60% nuo VDU. (...) Taigi mes, Darbo partija, teiksime įstatymo pataisas ir pasiūlysime papildymus.“ Įrašas iliustruotas trimis nuotraukomis. Vienoje iš jų pavaizduota Ieva Kačinskaitė-Urbonienė, antroje – ekrano nuotrauka iš vaizdo pokalbio su Darbo partijos nariais „Zoom“ programa, trečioje – ekrano nuotrauka iš portalo 15min.lt, kurioje Teodoro Medaiskio nuotrauka ir citata „Yra žmonių, netekusių darbo, verslo pajamų. Jei yra pinigų, pirmiausia, reikia duoti juos būtent jiems, o ne tiems, kuriems pensijos mokamos tokio pat dydžio reguliariai. Visiškai neprotinga jiems dalinti šias išmokas“.

8.2. 2020 m. gegužės 23 d. publikuotame įrašė, kurio antraštė „Tai, kad jau taip smagiai prasidėjo, tai visiems gero savaitgalio!!!“, rašoma: „*Puikus koncertas, puikios nuotaikos, tieeeek pozityvo - ačiū @bareikisvidas už gerą muziką, energiją ir priminimą apie šiltus vasaros vakarus! [emocijos ikona] Ačiū @simonas_urbanas už nuostabų vakarą kartu, vaikams tikras džiaugsmas!*“. Įrašas iliustruotas Ievos Kačinskaitės-Urbonienės nuotrauka.

8.3. Abu šie įrašai buvo skleidžiami atlygintinai Ievos Kačinskaitės-Urbonienės paskyroje „Politikas“. Abu įrašai buvo skleisti žmonėms, kurių paskyrose pasirinkta lokacija „Lietuva“ ir amžius „virš 18 metų“.

9. Dėl šių įrašų 2020 m. birželio 11 d. VRK išsiuntė paklausimą Ievai Kačinskaitei-Urbonienei (reg. Nr. 2-601 (7.9)). Raginimas atsakyti į paklausimą buvo išsiųstas 2020 m. liepos 1 d.

10. 2020 m. liepos 8 d. gautas atsakymas (VRK reg. Nr. 1-1635(7.9), kuriame nurodyta, kad:

10.1. „*Vienas iš įrašų dėl „Kaip išplėsti vienkartinį išmokų gavėjų ratą ir paspartinti procesą?“ yra susijęs su dalyvavimo Seimo rinkimuose. Kitas įrašas „Tai, kad jau taip smagiai prasidėjo, tai visiems gero savaitgalio!!!“ nėra niekaip susijęs su mano dalyvavimu Seimo rinkimuose, nes tai susiję su mano ir mano šeimos laisvalaikio praleidimu“.*

10.2. „*Įrašų sklaida buvo apmokėta iš mano asmeninės sąskaitos. Viso už šiuos įrašus buvo sumokėta 58,84 Eur.*“

10.3. Į klausimą, kodėl mokamai skleidžiamas įrašas nepažymėtas kaip politinė reklama, atsakyta: „*Vienas įrašas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama dėl žmogiško neapdairumo, o prasidėjus reklamai, koreguoti įrašo nebegalima. Nuoširdžiai apgailestauju dėl šios klaidos, ateityje stengsiuosi nepamiršti ir tinkamai informuoti apie tai vartotojus. Tačiau, kadangi šiuo metu užimu Vilniaus m. savivaldybės tarybos narės pareigas ir skleidžiu informaciją apie tiesiogines dabartines pareigas bei darbus ir tai laikau savo pareiga, o ne politine reklama. Lygiai taip pat, kai kalbame apie mano laisvalaikį ar verslą, tai yra mano gyvenimas, o ne politika ar politinė reklama.*“

11. 2020 m. birželio 17 d. VRK Reklamos gaudyklėje gautas naujas pranešimas (reg. Nr. 1-1404 (7.9) su nuoroda į Ievos Kačinskaitės-Urbonienės socialinio tinklo *Facebook* paskyros atlygintinai skleistą įrašą³, paskelbtą 2020 m. birželio 17 d., tai yra jau po to, kai buvo išsiųstas VRK paklausimas dėl ankstesnio įrašo žymėjimo. Tačiau liepos 8 d. gautame atsakyme paaiškinta, kad pirmasis paklausimas gautas tik liepos 7 d.: „*Taip atsitiko todėl, kad tarnybinė dėžutė ieva.urboniene@vilnius.lt dėl didžiulio srauto laiškų ir nuotolinio darbo organizavimo buvo visiškai*

³ <https://www.facebook.com/ieva.kacinskaite.urboniene/photos/a.185806171455141/3078199172215812/>

pilna ir raštas iš LR Vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – LR VRK), siųstas 2020-06-11, tiesiog neturėjo vietos ir laukė eilėje, kol atlaisvinau vietos dėžutėje“.

12. 2020 m. birželio 17 d. paskelbtame įrašė informuojama apie active.vilnius.lt patalpų paieškos platformą: „Šiandien pagaliau po daug aistrų, pikty ir gražių laiškų Vilniaus miesto savivaldybė priėmė svarbų sprendimą - aiškiai ir skaidriai atverti mokyklų salių, stadionų ir kitų patalpų duris #vilniečiams. [emocijos ikona]!! □ Vos po kelių mėnesių pradės veikti active.vilnius.lt patalpų paieškos platforma, kurioje rasite visas patalpas, laisvus laikus, skaidrią tvarką. [emocijos ikona] Svarbiausia, kad laikas, skirtas sportuoti vaikams daugiau kaip 40 sporto šakų, didėja dvigubai! O kartu bus sudarytos kitiems - suaugusiesiems, bendruomenėms, organizacijoms, privačioms iniciatyvoms turėti galimybę naudotis visų mūsų patalpomis po ugdymo proceso. Sveikinu, kolegas, ir dėkoju administracijai, ugdymo įstaigoms už sunkų, bet labai reikalingą darbą! [emocijos ikona]“. Įrašas iliustruotas nuotrauka, kurioje matoma Ieva Kačinskaitė-Urbonienė ir keletas vaikų.

13. VRK 2020 m. liepos 3 d. posėdžio metu nuspręsta pranešimą perduoti tirti PPPKFK skyriui.

14. Dėl šio įrašo 2020 m. liepos 9 d. VRK išsiuntė paklausimą Ievai Kačinskaitė-Urbonienei (reg. Nr. 2-707 (7.9)).

15. 2020 m. liepos 9 d. gautas atsakymas (reg. Nr. 1-1647(7.9), kuriame nurodyta, kad:

15.1. Šis įrašas nėra susijęs su dalyvavimu Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose, „susijęs su mano tiesioginėmis pareigomis Vilniaus miesto savivaldybės taryboje ir mūsų priimtais sprendimais.“

15.2. „Aš apmokėjau šį įrašą iš savo asmeninės sąskaitos. Šio įrašo sklaida kainavo 20 Eur.“

15.3. „Šis įrašas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama, nes tai yra tiesioginės mano pareigos kaip Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narės.“

16. 2020 m. liepos 8 d. VRK Reklamos gaudyklėje gautas pranešimas (reg. Nr. 1-1631(7.9) su nuoroda į Ievos Kačinskaitės-Urbonienės socialinio tinklo *Facebook* paskyros atlygintinai skleistą įrašą⁴, paskelbtą 2020 m. liepos 6 d.

17. 2020 m. liepos 6 d. paskelbtame įrašė skelbiamas sveikinimas: „Kultūrinė, istorinė, pramoginė ir patriotinė diena baigėsi. Man atrodo, kad Valstybė - tai MES. Tai, ką mes kuriame, kaip elgiamės, ką rodome, ką puoselėjame. Todėl šiandien su nuostabiais draugais Žiupsniais, Simonas, Ieva kūrėme naujas tradicijas savo vaikams, kalbėjomės apie istoriją, Karalių Mindaugą, Lietuvą ir šventėme, kad turime tokių nuostabių šalį. Vakare lietus papokštavo ne juokais, bet kartu

⁴ <https://www.facebook.com/ieva.kacinskaite.urboniene/photos/pcb.3134950096540719/3134949576540771/>

su komandos nariais tamsumas prašalinom sugiedodami Tautišką giesmę. Visus su Valstybės diena! Gražios darbų savaitės! Tegul tie darbai neša gėrį mūsų šaliai!“. Įrašas iliustruotas šešiomis nuotraukomis: keturiose nuotraukose iš šešių Ieva Kačinskaitė-Urbonienė su kitais asmenimis, vienoje nuotraukoje – Ieva Kačinskaitė-Urbonienė su kitais asmenimis ir yra užrašai „@darbo partija“, „lietų atlaiko stipriausi!“, paskutinėje nuotraukoje – gamtos vaizdai.

18. VRK 2020 m. liepos 10 d. posėdžio metu nuspręsta pranešimą perduoti tirti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui.

19. Dėl šio įrašo 2020 m. liepos 15 d. VRK išsiuntė paklausimą Ievai Kačinskaitei-Urbonienei (reg. Nr. 2-769 (7.9)).

20. 2020 m. liepos 16 d. gautas atsakymas (VRK reg. Nr. 1- 1750(7.9), kuriame nurodyta, kad:

20.1. *„Įrašas buvo atlygintinai skleidžiamas nuo liepos 6 iki 11 d.“*

20.2. Į klausimą, kodėl mokamai skleistas įrašas nepažymėtas kaip politinė reklama, atsakytą: *„Nes nelaukia to politinė reklama. Kadangi Facebook jau prieš kelis metus tapo visiškai apmokama platforma, kitaip visiškai nepasiekia net savų sekėjų, todėl dalį įrašų apmokėjau iš savo sąskaitos.“*

21. Taigi, gauti pranešimai dėl keturių (4) I. Kačinskaitės-Urbonienės atlygintinai skelbtų įrašų jos paskyroje „Politikas“ socialiniame tinkle *Facebook*.

21.1 2020 m. gegužės 5 d. publikuotame įrašė „Kaip išplėsti vienkartinį išmokų gavėjų ratą ir paspartinti procesą?“ pateikiamos idėjos apie tai, kad reikia plėsti paramos gavėjų ratą, didinti pensijas, bei nurodoma, kad Darbo partija teiks įstatymo pataisas. Taigi, šis įrašas laikytinas politinė reklama. Pati kandidatė nurodė, kad šis įrašas yra susijęs su jos dalyvavimu Seimo rinkimuose ir nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama dėl neapdairumo.

21.2. 2020 m. gegužės 23 d. paskelbtame įrašė kalbama apie I. Kačinskaitės-Urbonienės laisvalaikį. Šis įrašas nelaikytinas informacija apie jos veiklą. Socialiniame tinkle atlygintinai skleidžiant įrašus didinamas kandidato žinomumas, populiarinama jo paskyra (šiuo atveju „Politiko“), kurioje skleidžiama įvairi informacija, įskaitant ir politinę reklamą, tai yra propaguojamas kandidatas. Atsižvelgiant į pranešimo turinį ir tai, kad jis skleistas atlygintinai, jam netaikytina Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punkte nurodyta išimtis.

21.3. 2020 m. birželio 17 d. paskelbtame įrašė informuojama apie Vilniaus miesto savivaldybės tarybos, kurios narė yra I. Kačinskaitė-Urbonienė, priimtą sprendimą dėl mokyklų salių, stadionų ir kitų patalpų nuomos. Įrašas gali būti laikomas savivaldybės tarybos nario informacija.

21.4. 2020 m. liepos 6 d. paskelbtame įrašė sveikinama Valstybės dienos proga, nurodoma kaip šventė pati kandidatė. Šis įrašas nelaikytinas įprastinio pobūdžio informacija apie politiko veiklą, paskelbus jį atlygintinai paskyroje „Politikas“ propaguojama kandidatė. Pati I. Kačinskaitė-Urbonienė nurodė, kad šį įrašą skelbė atlygintinai *„kadangi Facebook jau prieš kelis metus tapo visiškai apmokama platforma, kitaip visiškai nepasiekia net savų sekėjų todėl dalį įrašų apmokėjau iš savo sąskaitos“*. Be to, įrašas atitinka Rekomendacijų 4.9 papunktyje nurodytus sveikinimus, laikytinus politine reklama.

22. I. Kačinskaitės-Urbonienės paskelbti *Facebook* įrašai nebuvo pažymėti teisės aktuose nustatyta tvarka.

23. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 6 dalį, *priimti aukas ir įgyti turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai gali tik savarankiški politinės kampanijos dalyviai ir tik nuo jų registravimo savarankiškais politinės kampanijos dalyviais ir jų sąrašo paskelbimo Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje dienos*. I. Kačinskaitė-Urbonienė politinės kampanijos laikotarpiu, iki registracijos savarankiška politinės kampanijos dalyve, apmokėdama politinės reklamos skleidimo išlaidas, įgijo turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai.

24. Pagal Įstatymo 14 straipsnio 4 dalies 1 punktą, *politinės kampanijos išlaidomis pripažįstami politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir prisiimti įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis ar bet koku kitu viešu būdu*. Įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *prasidejus politinei kampanijai, visos politinės kampanijos išlaidos gali būti apmokamos tik iš politinės kampanijos sąskaitoje esančių lėšų*. Politinės kampanijos laikotarpiu išlaidos politinei reklamai (68,84 Eur) buvo apmokėtos iš asmeninės I. Kačinskaitės-Urbonienės, o ne iš politinės kampanijos sąskaitos. Apmokėtos išlaidos laikytinos kandidato lėšomis politinei kampanijai finansuoti.

25. Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad *visos politinės kampanijos pajamos, išlaidos ar prisiimti finansiniai įsipareigojimai registruojami Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje*, to paties straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad *politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei prisiimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes)*.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti politine reklama Ievos Kačinskaitės-Urbonienės socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje „Politikas“ paskelbtus įrašus:

1.1. 2020 m. gegužės 5 d. įrašą apie vienkartinę išmokas;

1.2. 2020 m. gegužės 23 d. įrašą apie apsilankymą koncerte;

1.3. 2020 m. liepos 6 d. įrašą, kuriuo Ieva Kačinskaitė-Urbonienė sveikina Valstybės dienos proga.

2. Pripažinti 1 punkte nurodytą politinę reklamą paslėpta politine reklama.

3. Nepripažinti politine reklama 2020 m. birželio 17 d. publikuoto įrašo apie active.vilnius.lt platformą.

4. Pripažinti Ievos Kačinskaitės-Urbonienės 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos išlaidomis ir kandidato lėšomis, skirtomis politinei kampanijai finansuoti, 1 punkte nurodytos reklamos paskelbimo socialiniame tinkle „Facebook“ išlaidas: 2020 m. gegužės 5 d. – 50 Eur, gegužės 23 d. – 8,84 Eur, liepos 6 d. –10 Eur, iš viso – 68,84 Eur.

5. Pripažinti, kad Ieva Kačinskaitė-Urbonienė pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo:

5.1. 3 straipsnio 6 dalį, prisiimdama įsipareigojimus politinės kampanijos laikotarpiu, neužsiregistravusi savarankiška politinės kampanijos dalyve;

5.2. 14 straipsnio 1 dalį, politinės kampanijos laikotarpiu apmokėjusi 1 punkte nurodytos politinės reklamos išlaidas, tai yra politinės kampanijos išlaidas apmokėjusi iš asmeninės, ne iš politinės kampanijos sąskaitos.

6. Taikyti administracinę atsakomybę Ievai Kačinskaitei-Urbonienei.

7. Pavesti Vyriausiosios rinkimų komisijos Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui papildyti Ievos Kačinskaitės-Urbonienės 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį 4 punkte nurodytomis išlaidomis ir kandidato lėšomis (68,84 Eur).

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Darbuotoja

Viktorija Misėkaitė